

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. : E. Galușceac)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. : V. Sîrbu, D. Dulghieru, V. Buhnaci)

DECIZIE

17 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență:

Președinte ședinței, judecătorul – Svetlana Filincova,
judecătorii – Ala Cobăneanu, Galina Stratulat, Iurie Bejenaru, Dumitru Mardari,

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Boyaros”,
reprezentată de avocatul Cristina Filat,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu
Răspundere Limitată „Boyaros” împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Premier
Energy Distribution” Societatea pe Acțiuni, intervenienți accesorii Banca
Comercială „Energbank” Societatea pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată
„Premier Energy” și Societatea pe Acțiuni „Moldcarton” cu privire la încasarea
cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2021, prin care s-a
admis apelul declarat de Întreprinderea cu Capital Străin „Premier Energy
Distribution” Societatea pe Acțiuni, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul
Centru din 24 ianuarie 2020 și s-a emis o hotărâre nouă de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 18 februarie 2019, Î.C.S. „Boyaros” S.R.L., a depus o cerere de chemare
în judecată împotriva Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. succesor în
drepturi a Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A., intervenienți accesorii Banca
Comercială „Energbank” Societatea pe Acțiuni, S.R.L. „GNF Furnizare Energie” și
S.A. „Moldcarton” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că, în perioada 05
februarie 2010-24 octombrie 2018 s-a examinat acțiunea depusă de Î.C.S. „Boyaros”
S.R.L. împotriva Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. privind constatarea rezoluțiunii
contractelor nr.1-1 din 25 aprilie 2008 și nr.1-2 din 25 aprilie 2008, privind cesiunea
unor datorii ale Î.M. „Moldcarton” S.A. între Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. și Î.C.S. „Red
Union Fenosa” S.A.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 05 decembrie 2016
acțiunea depusă de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. au fost respinse integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2018 a fost admis apelul declarat de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L., casată hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 05 decembrie 2016, fiind pronunțată o hotărâre nouă privind admiterea acțiunii înaintate de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L.,

S-a constatat rezoluțiunea contractului nr.1-1 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor conform graficului ale Î.M. „Moldcarton” S.A. în sumă de 1000000 dolari SUA, încheiat între Î.C.S. „Boyaros” S.R.L., Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. și Î.M. „Moldcarton” S.A., cu eliberarea părților de obligația de presta rezultată din contractul nr.1-1 din 25 aprilie 2008.

S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor Î.C.S. „Boyaros” S.R.L., Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. și B.C. „Energbank” S.A. rezultate din garanția bancară nr. 161 din 25 aprilie 2008.

S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. și B.C. „Energbank” S.A. rezultate din contractul din 25 aprilie 2008 privind emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, din contractul de amanet din 25 aprilie 2008 privind garantarea executării obligațiilor rezultate din emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, cu acordurile adiționale nr.1 din 22 iulie 2008, nr. 2 din 16 septembrie 2008, nr. 3 din 12 martie 2009, nr. 4 din 16 iunie 2009, nr. 5 din 26 februarie 2010 și nr. 6 din 06 august 2010.

S-a fost constatat rezoluțiunea contractului nr.1-2 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor curente ale Î.M. „Moldcarton” S.A. în sumă de 9967939,65 lei, încheiat între Î.C.S. „Boyaros” S.R.L., Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. și Î.M. „Moldcarton” S.A. cu eliberarea părților de obligația de presta rezultată din contractul nr. 1-2 din 25 aprilie 2008.

S-a dispus încasarea de la Î.M. „Moldcarton” S.A. în beneficiul Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. a prestațiilor executate în mărime de 6977557,79 lei în baza actelor de cesiune de creanță nr. 1- 2/1 din 06 mai 2008, nr. 1-2/2 din 08 mai 2008, nr. 1- 2/3 din 15 mai 2008, nr. 1-2/4 din 23 mai 2008, nr. 1-2/5 din 29 mai 2008, nr. 1-2/6 din 05 iunie 2008 și nr. 1-2/7 din 12 iunie 2008.

S-a dispus încasarea de la Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. în beneficiul Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. a sumei de 87500 lei cu titlu de cheltuieli aferente judecării pricinii în prima instanță și în apel.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 2rac385/2018 din 24 octombrie 2018, recursul depus de Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. a fost declarat ca inadmisibil.

Astfel, acțiunea s-a examinat în instanțele naționale circa 9 ani.

Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. a suportat cheltuieli pentru asistență juridică în sumă totală de 359 518 lei care au fost efectiv achitate biroului asociat de avocați B.A.A. „PĂDURARU BRAȘOVEANU & PARTENERII” și care urmează a fi încasate de la Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. care a pierdut procesul.

În cadrul procesului de judecată cheltuielile de asistență juridică suportate de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. nu au fost solicitate și respectiv, nu au fost încasate.

Volumul lucrului efectuat de avocați în cadrul procesului judiciar este confirmat prin materialele de la dosarul cauzei nr. 2e-2501/13.

Î.C.S. „Boyaros” S.R.L., a solicitat încasarea de la Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. în beneficiul Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. a sumei de 359 518 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 24 ianuarie 2020, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L.

S-a încasat de la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. în beneficiul Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. suma de 359 518 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică acordată.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 03 februarie 2020, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., a declarat apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 24 ianuarie 2020 și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrala a acțiunii depusă de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2021 s-a admis apelul declarat de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.

S-a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 24 ianuarie 2020, și s-a emis o hotărâre nouă prin care :

S-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. împotriva Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., intervenienți accesorii B.C. „Energbank” S.A., Î.C.S. „GNF Furnizare Energie” S.R.L. și Î.M. „Moldcarton” S.A. cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel instanța de apel a reținut că, Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. în vederea demonstrării existenței relațiilor contractuale în vederea acordării serviciilor de asistență juridică cu biroul asociat de avocați B.A.A. „PĂDURARU BRAȘOVEANU & PARTENERII”, nu a prezentat contractul nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 și acordul adițional din 04 aprilie 2012.

Colegiul a conchis că, bonurile de plată Seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, Seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017 și Seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017 prezentate întru dovedirea suportării cheltuielilor de asistență juridică de către Î.C.S. „Boyaros” S.R.L., nu sunt probatorii.

Bonurile respective nu atestă nici faptul plății acestor sume de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. către biroul asociat de avocați B.A.A. „PĂDURARU BRAȘOVEANU & PARTENERII”, dar nici faptul că ele sunt în legătură cu litigiul respectiv.

Bonurile de plată prezentate de Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. nu fac dovada plății unor sume anume în legătură cu litigiul care s-a examinat, iar din copia bonului de plată Seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, nu rezultă că Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. ar fi efectuat plăți în contul biroului asociat de avocați B.A.A. „PĂDURARU BRAȘOVEANU & PARTENERII” pentru asistența juridică în legătură cu dosarul pentru care solicită încasarea cheltuielilor, în acest bon lipsind denumirea și codul fiscal al entității care a încasat banii, la rubrica „denumirea mărfii (lucrărilor, serviciilor)” figurează inscripția „avans conform acordului adițional la contractul nr. 03/03-10 din 03 martie 2010”.

Din copia bonului de plată Seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017, nu rezultă că Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. ar fi efectuat plăți în contul biroului asociat de

avocați B.A.A. „PĂDURARU BRAȘOVEANU & PARTENERII” pentru asistența juridică în legătură cu dosarul pentru care solicită încasarea cheltuielilor, iar la rubrica „denumirea mărfii (lucrărilor, serviciilor)” figurează inscripția „plată pentru prima instanță. Contract 03/03-10 din 03 martie 2010, acord adițional 04 aprilie 2012”, fără a exista vreun indiciu că suma care ar fi fost încasată este în legătură cu procesul judiciar privind rezilierea acordului nr. 1 și a contractelor de cesiune nr. 1-1 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, constatarea stingerii efectelor garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, restituirea prestațiilor și plata dobânzilor de întârziere, iar la rubrica „semnătura beneficiarului” lipsește semnătura reprezentantului Î.C.S. „BOYAROS” S.R.L.

Din copia bonului de plată Seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017, nu rezultă că Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. ar fi efectuat plăți în contul biroului asociat de avocați B.A.A. „PĂDURARU BRAȘOVEANU & PARTENERII” pentru asistența juridică în legătură cu dosarul pentru care solicită încasarea cheltuielilor, iar la rubrica „denumirea mărfii (lucrărilor, serviciilor)” figurează inscripția „avans servicii juridice instanța apel.

Instanța de apel a reținut că, lipsa semnăturilor reprezentanților Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. din bonurile de plată Seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017 și Seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017 nu pot servi drept dovezi că Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. a suportat respectivele cheltuieli.

Î.C.S. „Boyaros” S.R.L. nu a demonstrat suportarea efectivă a cheltuielilor date, pentru procesul pe care le solicită.

La 17 septembrie 2021, S.R.L. „Boyaros”, reprezentată de avocatul Cristina Filat a declarat recurs solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2021 și menținerea hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 24 ianuarie 2020.

În motivare a invocat că, soluția instanței de apel este greșită.

Volumul lucrului efectuat de B.A.A. „PĂDURARU BRAȘOVEANU & PARTENERII” a constituit cel puțin 600 de ore de lucru în cadrul examinării cauzei în instanțele de fond, 100 ore de lucru pentru instanța de apel, și 32 de ore pentru examinarea cauzei în instanța de recurs.

Constatările instanței de apel precum că, bonurile de plată prezentate nu dovedesc suportarea cheltuielilor de asistență juridică este eronată, arbitrară și contravine probatoriului din dosar.

Examinând cauza instanța de apel a ignorat prevederile ordinului Ministerului Finanțelor nr.46 din 17 aprilie 2000 referitor la aprobarea Instrucțiunilor privind completarea formularului bon de plată și art.20 alin.(1) a Legii contabilității nr.133 din 27 aprilie 2007.

Instanța de apel eronat a constatat necesitatea prezentării contractului de asistență juridică nr.03/03-10 din 03 martie 2010 și a acordului adițional din 04 aprilie 2012, deoarece contractul de asistență juridică nu este documentul necesar și obligatoriu de a fi prezentat întru dovedii cheltuielile de asistență juridică suportate de S.R.L. „Boyaros”.

Dovada cheltuielilor suportate de S.R.L. „Boyaros”, se confirmă prin bonurile de plată, facturile și a listei detaliate a acțiunilor efectuate de biroului de avocați cât și a timpului aferent aceștia.

Ca temei de drept, recurentul a invocat prevederile art.432 alin.(2) c) din Codul de procedură civilă.

Prin referința depusă la 28 octombrie 2021, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., a indicat că motivele recursului nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă.

Prin referința suplimentară depusă la 12 noiembrie 2021, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., și Î.C.S. „Premier Energy ” S.R.L., au solicitat încetarea procedurii de recurs în conformitate cu art.445¹ Cod de procedură civilă, pe motiv că recursul S.R.L. „Boyaros”, nu se încadrează în temeiurile art.432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

A susținut că, recursul S.R.L. „Boyaros”, este doar a reabordare a fondului cauzei, prin prisma materialului probator și a unor rațiuni ce țin de temeinicia și nu de legalitatea hotărârii, iar acest fapt se încadrează în prevederile art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă.

În conținutul cererii de recurs nu există nici o analiză sau critică cu privire la interpretarea și aplicarea în mod eronat de către instanța de apel a prevederilor art. 96 din Codul de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei 26 mai 2021.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Recurentul a indicat că, decizia motivată a instanței de apel i-a fost adusă la cunoștință la 20 iulie 2021, prin intermediul poștei electronice.

Respectiv, cererea de recurs declarată la 17 septembrie 2021, este depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03 noiembrie 2021 recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „BOYAROS”, reprezentată de avocatul Cristina Filat a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 și 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele considerente.

În corespundere cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța

de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Analizând materialele dosarului, instanța de recurs reține următoarele:

La 05 februarie 2010, Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a depus în instanța de judecată o acțiune împotriva Î.C.S. "Red Union Fenosa" S.A., Î.C.S. "Gas Natural Fenosa Furnizare" S.R.L., Î.M. "Moldcarton" S.A. și B.C. "Energbank" S.A. cu privire la constatarea rezoluțiunii actelor juridice.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 05 decembrie 2016 acțiunea înaintată de Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 aprilie 2018 a fost admis apelul declarat de Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău din 05 decembrie 2016, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care:

S-a constatat rezoluțiunea contractului nr.1-1 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor conform graficului ale Î.M. "Moldcarton" S.A. în sumă de 1000000 dolari SUA, încheiat între Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., Î.C.S. "Red Union Fenosa" S.A. și Î.M. "Moldcarton" S.A. cu eliberarea părților de obligația de a presta rezultată din contractul nr.1-1 din 25 aprilie 2008.

S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., Î.C.S. "Red Union Fenosa" S.A. și B.C. "Energbank" S.A. rezultate din Garanția bancară nr. 161 din 25 aprilie 2008.

S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. și B.C. "Energbank" S.A. rezultate din contractul din 25 aprilie 2008 privind emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, din contractul de amanet din 25 aprilie 2008 privind garantarea executării obligațiilor rezultate din emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, cu acordurile adiționale nr. 1 din 22.07.2008, nr. 2 din 16.09.2008, nr. 3 din 12.03.2009, nr. 4 din 16.06.2009, nr. 5 din 26.02.2010 și nr. 6 din 06.08.2010.

S-a constatat rezoluțiunea contractului nr.1-2 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor curente ale Î.M. "Moldcarton" S.A. în sumă de 9.967.939,65 lei, încheiat între Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., Î.C.S. "Red Union Fenosa" S.A. și Î.M. "Moldcarton" S.A. cu eliberarea părților de obligația de a presta rezultată din contractul nr. 1-2 din 25 aprilie 2008

S-a încasat de la Î.M. "Moldcarton" S.A. în beneficiul Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a prestațiilor executate în mărime de 6.977.557,79 lei în baza actelor de cesiune de creanță nr. 1-2/1 din 06 mai 2008, nr. 1-2/2 din 08 mai 2008, nr. 1-2/3 din 15 mai 2008, nr. 1-2/4 din 23 mai 2008, nr. 1-2/5 din 29 mai 2008, nr. 1-2/6 din 05 iunie 2008 și nr. 1- 2/7 din 12 iunie 2008.

S-a dispus încasarea de la Î.C.S. "Red Union Fenosa" S.A. în beneficiul Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a sumei de 87 500 lei cu titlu de cheltuieli aferente judecării pricinii în prima instanță și în instanța de apel.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 octombrie 2018, recursurile depuse de către Î.C.S. "Red Union Fenosa" S.A., Î.C.S. "Gas Natural Fenosa Furnizare" S.R.L. și Krasimir Dachev Banchev, au fost declarate ca inadmisibile.

În cadrul examinării cauzei, Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a fost reprezentată de către Biroul Asociați de Avocați „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”.

În condițiile art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare

Astfel, la 18 februarie 2019, Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a depus în instanța de judecată o cerere de chemare în judecată împotriva Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. succesor în drepturi a Î.C.S. "Red Union Fenosa" solicitând încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 359 518 lei suportate în cadrul procesului de judecată.

În susținerea pretențiilor Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a anexat la cererea de chemare în judecată copia bonurilor de plată Seria EO, nr. 633459 din 14 iunie 2012 în sumă de 10 000 dolari, copia bonului de plată Seria XL, nr. 849194 din 03 martie 2017, în suma de 7000 dolari și copia bonului de plată Seria XL, nr. 849193 din 03 martie 2017 în sumă de 5000 dolari precum că Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a achitat biroului Asociați de Avocați "Păduraru Brașoveanu & Partenerii", plată pentru acordarea asistenței juridice în baza contractului nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 și Acordului adițional din 04 aprilie 2012.

Examinând cauza, instanța de fond a admis acțiunea.

Instanța de apel examinând cauza în ordine de apel, a respins acțiunea motivând că, bonurile de plată prezentate întru dovedirea suportării cheltuielilor de asistență juridică de către Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., nu atestă faptul plății acestor sume de Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. către biroul asociat de avocați dar nici faptul că ele sunt în legătură cu litigiul respectiv.

Examinând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază critic constatările instanței de apel.

Instanța de apel a pronunțat decizia fără a avea în vedere necesitatea soluționării speței sub toate aspectele de fapt și de drept.

În procesul civil, obiectul probelor îl reprezintă faptele juridice și actele juridice care au creat, modificat sau stins raportul juridic dedus judecării.

Sarcina probei revine, potrivit art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, aceleia care face o susținere în fata instanței, iar admisibilitatea probelor este apreciată de instanță, cu respectarea condițiilor ca proba solicitată să fie utilă, concludentă și pertinentă.

Alin. (2) prevede că, în calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

În condițiile art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiectivelor sale dacă legea nu dispune altfel.

Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. a prezentat în instanța de apel un șir de facturi prin care demonstrează achitarea de Î.C.S. "Boyaros" S.R.L. către Biroul Asociați de Avocați „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” pentru acordarea serviciilor de asistență juridică.

Potrivit art.2 al Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007, prevederile prezentei legi se aplică tuturor persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, organizațiilor necomerciale, inclusiv instituțiilor publice, notarilor, avocaților, mediatorilor, administratorilor autorizați și birourilor înființate de aceștia, executorilor judecătorești, precum și reprezentanțelor și filialelor întreprinderilor (organizațiilor) nerezidente, înregistrate în Republica Moldova (denumite în cele ce urmează *entități*), indiferent de domeniul de activitate, tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

Totodată, art. 19 alin. (1) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007 stabilește că, faptele economice se contabilizează în baza documentelor primare și centralizatoare.

(2) Documentele primare se întocmesc în timpul efectuării operațiunii, iar dacă aceasta este imposibil – nemijlocit după efectuarea operațiunii sau după producerea evenimentului.

(3) Entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare, aprobate de Ministerul Finanțelor. În lipsa formularelor tipizate sau dacă acestea nu satisfac necesitățile entității, entitatea elaborează și utilizează formulare de documente, aprobate de conducerea ei, cu respectarea cerințelor alin.(6).

Art. 3 reglementează că, *document primar* – confirmare documentară (pe suport de hârtie sau în formă electronică) care justifică efectuarea operațiunii economice, acordă dreptul de a o efectua sau certifică producerea unui eveniment;

fapt economic – tranzacție, operațiune, eveniment care au modificat sau pot modifica activele, drepturile și datoriile, consumurile, cheltuielile, veniturile, rezultatele financiare ale entității.

Așadar, reieșind din noțiunile respective se constată că facturile se eliberează în cazul efectuării unor operațiuni.

Colegiul reține că facturile seria MA nr. 0925437 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925438 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925416 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925417 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925449 din 12 septembrie 2012, seria MA nr. 2621392 din 01 februarie 2013, seria MA nr. 2621390 din 31 ianuarie 2013, seria MA nr. 2621432 din 08 noiembrie 2013 și seria WH nr.4033466 din 11 martie 2017 atașate la fila dosarului 217-226 Vol. I, sunt documente de strictă evidență și corespund întocmai Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007.

Formularele factura și bon de plată emise de Biroul Asociat de Avocați ”Păduraru Brașoveanu & Partenerii”, constituie formulare tipizate de documente cu regim special.

Or, în temeiul art.2 al Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007 la prestare serviciilor, avocații se conduc de Legea contabilității, iar la achitarea acestora eliberează un document primar cu regim special.

Prin urmare, concluzia instanței de apel precum că bonurile de plată și facturile prezentate în instanța de apel nu dau temei de a afirma cu certitudine că între părți a avut loc prestării servicii, este pripită și neanalizată corect.

Totodată, instanța de apel cercetând facturile respective a concluzionat că, acestea fac trimitere la niște contracte, acorduri, care lipsesc la materialele dosarului.

Respectiv, pentru a stabili existența cu certitudine a celor două contracte instanța de apel pe linia cercetării temeiniciei hotărârii apelate, trebuia să verifice dacă faptele și împrejurările reținute prin hotărârea atacată reprezintă adevărul material, complet și cert întemeiat.

Astfel, nefiind prezentate contratele de asistență juridică, instanța de apel a procedat totuși la examinarea cauzei și a concluzionat ca fiind neîntemeiată acțiunea reclamantului. Însă, în această situație, era obligatorie rolului activ al instanței, pentru a proceda la examinarea temeinică a acțiunii.

Or, în baza rolului diriguitor prevăzut de art.9 din Codul de procedură civilă, instanța de apel trebuia să manifeste un rol activ în vederea clarificării situației, și să solicite părții prezentarea contractelor respective.

Art 25 alin.(1) din Codul de procedură civilă reglementează că, instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

Instanța de recurs atestă că, la adoptarea actului de dispoziție, instanța de apel urma să efectueze o analiză amplă a suportului probator prezent la materialele cauzei, raportându-l la normele de drept ce guvernează raportul litigios, pentru a constata circumstanțele importante ale cauzei, inclusiv temeiurilor și pretențiilor care au generat apariția litigiului.

În conformitate cu art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Prin urmare, instanța de apel este datoră să verifice, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță, având posibilitatea de completare a probelor administrate de prima instanță, precum și administrarea probelor noi propuse în condițiile art. 372 alin. (1) Cod de procedură civilă dacă sunt necesare pentru soluționarea cauzei.

Deci, dispoziția art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, statuează caracterul devolutiv al apelului, cale ordinară de atac ce are ca principală trăsătură aducerea litigiului în fața instanței de apel ca instanță de fond în limita cererii de apel, adică i se transmite dreptul de a judeca cauza de la o instanță de fond la o altă instanță ierarhic superioară și astfel, are obligația de a rejudeca fondul acesteia.

În acest sens, instanța de recurs reiterează că examinând acțiunea înaintată de Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., instanța de apel, fiind investită cu judecarea fondului avea posibilitatea de a obliga partea să prezinte probele necesare în vederea clarificării situației.

Totodată, Colegiul menționează că, recurentul a anexat la cererea de recurs contractul de asistență juridică din 03 martie 2010 și acordul adițional la contractul din 04 aprilie 2012, însă instanța nu le poate da o apreciere în recurs, deoarece nu au fost obiect de studii în instanța de apel, aceasta ar duce la privarea părții de un grad

de jurisdicție și implicit la încălcarea principiului "non omisso medio", ceea ce este inadmisibil.

Or, ținând seama de caracterul imperativ al normei juridice, trebuie reținut faptul că instanței de recurs nu îi este conferită prin lege posibilitatea de a proceda la reevaluarea situației de fapt, și implicit la o reevaluare a probelor pe baza cărora această situație nu a fost stabilită de instanța a cărei hotărâre este supusă controlului judiciar.

La caz, Î.C.S. "Boyaros" S.R.L., în motivarea recursului a adus argumente care se referă la modul în care au fost analizate probele administrate la etapele procesuale anterioare, și respectiv la corectitudinea situației de fapt ce a fost stabilită pe baza acestor probe de instanța de apel.

Colegiul constată că, analiza acestora excede limitele în care poate fi realizat controlul judiciar de către instanța de recurs.

Respectiv, în temeiul art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu pot forma obiect al analizei de legalitate a deciziei instanței de apel, ce este specifică recursului.

Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

În baza art. 432 alin.(4) din Codul de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Așadar, instanța de apel a încălcat principiile funcționale ale dreptului procesual civil, iar o asemenea modalitate de judecată a litigiului nu este în măsură să asigure îndeplinirea cerințelor unui proces echitabil și a unui real acces la justiție, în sensul art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Ne pronunțarea asupra tuturor probelor, nu poate fi suplinită în instanța de recurs, dar în temeiul art.445 alin.(1) lit. b) Cod procedură civilă, va atrage casarea deciziei și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Cu referire la cererile depuse de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A., și Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L., privind examinarea recursului depus de S.R.L., "Boyaros" în ședință publică Colegiul menționează următoarele :

În temeiul art.444 din Codul de procedură civilă recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Deci, examinarea recursul în ședință publică este o oportunitate a instanței și nu o obligativitate.

Respectiv, ținând cont de faptul că examinând recursul Colegiul a considerat necesar de a trimite cauza la rejudecare, este inoportună invitarea părților în ședință publică.

Din considerentele menționate, Colegiul reține, că eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, de aceea se conchide de a admite

recursul, a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2021, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și, rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Boyaros”, reprezentată de avocatul Cristina Filat.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2021, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Boyaros” împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societatea pe Acțiuni, intervenienți accesorii Banca Comercială „Energbank” Societatea pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „GNF Furnizare Energie” și Societatea pe Acțiuni „Moldcarton” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari